

ПОПУЛЯРНІ ОБ'ЄКТИ ВСЕСВІТНЬОЇ СПАДЩИНИ ЮНЕСКО США У ТУРИЗМІ

*Кумейко Артем Сергійович,
студент 3 курсу спеціальності «Туризм»,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м.Київ, Україна,
e-mail: kumeikoas@krok.edu.ua*

*Мелько Людмила Федорівна,
к.пед.н., доцент, завідувач кафедри туризму,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м.Київ, Україна,
e-mail: ludmilam@krok.edu.ua*

США – одна із найбільших туристичних країн світу. До пандемії за міжнародними туристичними прибуттями країна займала 3 місце у світі (79,2 млн осіб, 2019 р.), а за доходами від міжнародного туризму – 1 місце у світі (214,3 млрд дол., 2019 р.) [1].

Також США є однією із країн-лідерів за кількістю об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО (24 об'єкта, 2022 р.) і займає 12 місце із 194 країн-учасниць Конвенції про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини ЮНЕСКО. Серед об'єктів: 11 культурних, 12 природних, 1 змішаний [2].

Об'єкти Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО країни максимально задіяні у туристичній діяльності. Проаналізуємо одні із найбільш популярних.

Статуя Свободи (Нью-Йорк, рік включення – 1984) – один із найпопулярніших туристичних об'єктів США. Статуя розроблена скульптором Ф. Бартольдї у співпраці з інженером Г. Ейфелем і подарована Францією на сторіччя незалежності США в 1876 р. Завдяки дизайну та конструкції, споруда була визнана шедевром технічного досягнення у ті часи. Це символ свободи і незалежності! У лівій руці статуя тримає Декларацію незалежності США. У 1924 р. статуя визнана національною пам'яткою, яка включає острів Свободи та острів Елліс. Вона перебуває під управлінням Служби національних парків.

Статуя Свободи, як об'єкт масового туризму, щоденно приймає величезну кількість відвідувачів, що потребує особливої уваги до управління спадщиною, враховуючи питання безпеки та потенційні загрози щодо забруднення навколишнього середовища і сувору погоду [3].

Туристам пропонується відвідати Корону статуї, вершину П'єдесталу, Музей Статуї Свободи, де розміщено три інтерактивні галереї, захоплюючий театр, Музей імміграції на о.Елліс, також пропонуються екскурсії з рейнджером по парку [4].

Зала Незалежності (Філадельфія, штат Пенсільванія, рік включення – 1979) – одна із найвизначніших пам'яток США. У цій будівлі розпочалась історія країни, як незалежної та демократичної держави. Тут були підписані Декларація незалежності (1776 р.) і Конституція Сполучених Штатів (1787 р.).

Раніше у будинку розміщувався колоніальний уряд Пенсільванії. Викликами щодо збереження пам'ятки є забруднення повітря, кислотні дощі, що впливають на будівлю, комерційна забудова поблизу та управління великою кількістю туристів. Туристам пропонуються екскурсії до Зали Незалежності, відвідати Центр «Дзвін Свободи». Також є цікаві атрактивні об'єкти поблизу (музей Бенджаміна Франкліна та ін.). Об'єкт знаходиться в управлінні Служби національних парків [5].

Монтічелло та Університет Вірджинії в Шарлотсвіллі (штат Вірджинія, рік включення – 1987). Монтічелло – це будинок Томаса Джефферсона (1743-1826), третього президента США, автора Декларації незалежності. Т.Джефферсон був талановитим архітектором і сам спланував свій будинок, і так зване «академічне село», яке є серцем Університету Вірджинії. Споруди є автентичними з точки зору форм, дизайну, матеріалів, розміщення. Питаннями розвитку займається Фонд Томаса Джефферсона.

Територія залучена у туристичну діяльність. Туристи можуть відвідати будинок Томаса Джефферсона та територію, їм пропонуються різноманітні тематичні екскурсії, для групового та індивідуального огляду. Також є додаткові екскурсії, наприклад, до Центру історичних рослин імені Томаса Джефферсона, де можна відвідати унікальні експозиційні сади та розплідник, сад троянд, тіньовий сад, дощовий сад та ін. Відвідувачі також можуть придбати традиційні і місцеві рослини з розплідника [6,7].

Національний парк Меса Верде (штат Колорадо, рік включення – 1978) – це унікальний архітектурний ландшафт поселення культури Пуебло, яке містить велику кількість вражаючих індіанських поселень, кам'яних будинків на скелях, побудованих з VI по XII ст. Місця проживання на скелях варіюються за розміром від невеликих складських споруд до великих сіл, від 50 до 200 кімнат. Великі частини багатопверхових будівель з пісковика та глиняного розчину збереглися в недоторканому стані за формою та матеріалами.

Національний парк Меса-Верде на сьогодні знаходиться в управлінні Служби національних парків, але був заснований ще актом Конгресу в 1906 році, ще до існування цієї організації, і був першою археологічною територією в світі, яка була визнана та захищена таким чином. Він представляє багату культурну спадщину племен пуебло і є важливим і живим зв'язок між минулим цього народу та їхнім теперішнім способом життя. Парк відкритий для відвідування, але пропускна спроможність і вплив відвідувачів ретельно контролюються [8].

Єллоустонський національний парк (штати Вайомінг, Монтана, Айдахо, рік включення – 1978) – унікальне явище у геологічній історії планети, де знаходиться одне із самих значних скупчень гейзерів (понад 300). Він був заснований у 1872 р. як перший національний парк з унікальними геотермальними та геологічними особливостями. Парк відомий також своєю унікальною дикою природою (ведмеді грізлі, вовки, бізони та ін.) та

привабливими ландшафтами. Єллоустон знаходиться в управлінні Служби національних парків. У 1976 р. ООН визнаний біосферним заповідником.

Єллоустоун – один і найпопулярніших туристичних парків світу. Щороку його відвідує близько 4 млн туристів, пік відвідувань – червень-серпень. Відвідувачі можуть спостерігати за дикою природою, досліджувати геотермальні зони, спостерігати за гейзерами, милуватися Великим каньйоном річки Єллоустоун. Для туристів пропонуються різноманітні екскурсії, можливості як для групового, так і для індивідуального знайомства з парком. Користуються популярністю екскурсії до гарячих джерел Мамонта, до форта Єллоустон, знайомство з дикою природою, до Арки Рузвельта, до туристичного центру Олбрайта та ін. [9, 10].

Національний парк Гранд-Каньйон (штат Арізона, рік включення – 1979) – один із найвеличніших природних об'єктів на планеті, з винятковою красою і найпотужнішим ландшафтом. Масштаби цього каньйону дуже вражають, його глибина досягає майже 1500 м, а горизонтальні шари демонструють геологічну історію 2 млрд років, охоплюючи всі чотири епохи еволюційної історії Землі, від докембрію до кайнозою. Каньйон утворився завдяки ерозійним процесам річки Колорадо. Гранд-Каньйон також є батьківщиною та священним місцем для культур американських індіанців.

Заснований Конгресом США як національний парк у 1919 р. наразі знаходиться в управлінні Служби національних парків. Щороку парк відвідує понад 4,5 млн туристів. Для огляду пропонується відвідати історичне селище Гранд-Каньйону, будівлі Мері Колтер у Гранд-Каньйоні, центр Мазер-Пойнт, Північний край, або «інший бік» Гранд-Каньйону, який відвідує лише 10% усіх відвідувачів парку, Tower of Overlook, що знаходиться на висоті 914 м над річкою Колорадо, і «захоплює подих» та ін. [11, 12].

Аналіз об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО США щодо можливостей для туризму дозволяє зробити висновок, що країна демонструє багато інноваційних та ефективних рішень щодо залучення об'єктів у туристичну діяльність. Кожен із них має свою особливість та унікальність: Статуя Свободи, Зала Незалежності виділяються своєю значущістю для громадянського суспільства та історією, дивовижні проекти Томаса Джефферсона – архітектурою та винахідливістю, а національні парки – своїми ресурсами, масштабами та краєвидами.

Слід зазначити, що у США всіма національними парками опікується Служба національних парків [13]. Більшість із представлених нами об'єктів знаходяться у сфері їх діяльності. Для залучення у туризм всіх національних парків країни, серед яких – об'єкти Всесвітньої спадщини, зроблено все можливе саме завдяки цій службі. Даний досвід може бути корисним для України після завершення війни.

Список використаних джерел:

1. UNWTO World Tourism Barometer. 2021. September. URL: https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2021-10/UNWTO_Barom21_05_September_excerpt.pdf?tObUi1QiC40DQFbrkfyryClQWEF3KFj7.
2. United States of America / World Heritage List. URL: <https://whc.unesco.org/en/statesparties/us>.
3. Statue of Liberty / World Heritage List. URL: <https://whc.unesco.org/en/list/307>.
4. Statue of Liberty / National Park Service. URL: <https://www.nps.gov/stli/index.htm>.
5. Independence Hall / World Heritage List. URL: <https://whc.unesco.org/en/list/307>.
6. Monticello and the University of Virginia in Charlottesville / World Heritage List. URL: <https://whc.unesco.org/en/list/442>.
7. Monticello. URL: <https://www.monticello.org/>.
8. Mesa Verde National Park / World Heritage List. URL: <https://whc.unesco.org/en/list/27>.
9. Yellowstone National Park / World Heritage List. URL: <https://whc.unesco.org/en/list/28>.
10. Yellowstone / National Park Service. URL: <https://www.nps.gov/yell/index.htm>.
11. Grand Canyon National Park / World Heritage List. URL: <https://whc.unesco.org/en/list/75>.
12. Grand Canyon / National Park Service. URL: <https://www.nps.gov/grca/index.htm>.
13. Служба національних парків: офіц. саїт. URL: <https://www.nps.gov/planyourvisit/index.htm>.